

ΚΕΔΙΣΑ **ΚΕΔΙΣΑ**

ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ
CENTER FOR INTERNATIONAL STRATEGIC ANALYSES

**Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο: Οι Ανθρωπιστικές Επεμβάσεις
Στις Σύγχρονες Ένοπλες Συρράξεις**

Ελένη Ντώνη

Ερευνητική Εργασία Νο. 40

**ΔΙΕΘΝΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ: ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ
ΕΝΟΠΛΕΣ ΣΥΡΡΑΞΕΙΣ**

Ελένη Ντόνη
Δόκιμη Αναλύτρια ΚΕΔΙΣΑ

Ερευνητική Εργασία Νο. 40

Διοικητικό Συμβούλιο

Δρ. Ανδρέας Μπανούτσος, Ιδρυτής και Πρόεδρος

Δρ. Σπύρος Πλακούδας, Αντιπρόεδρος

Όμηρος Τσάπαλος, Γενικός Γραμματέας

Δρ. Πέτρος Βιολάκης, Διευθυντής Ερευνών

Βασίλειος Παπαγεωργίου, Οικονομικός Διαχειριστής

Ευάγγελος Κούλης, Μέλος Δ.Σ

Αναστασία Τσιμπίδη, Μέλος Δ.Σ

© 2020 Center for International Strategic Analyses (KEDISA), ALL RIGHTS RESERVED
No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without written permission of the publisher

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι απαρχές του Ανθρωπιστικού Δικαίου ξεκινάνε ήδη από τον 19ο αιώνα από τον Ελβετό τραπεζίτη Ερρίκο Ντυνάν ο οποίος μέσα από το βιβλίο «Αναμνήσεις από το Σολφερίνο» περιέγραψε μία από τις πιο αιματηρές μάχες στο πλαίσιο του δεύτερου πολέμου της Ιταλικής Ανεξαρτησίας [1]. Ο Ερρίκος Ντυνάν πρότεινε την ίδρυση σε περίοδο ειρήνης εθνικών συλλόγων ανακούφισης και εθελοντικής προσφοράς και την θέσπιση μιας διεθνούς σύμβασης για την περιθαλψη τραυματιών και ασθενών στο πεδίο της μάχης. Με αυτόν τον τρόπο, γεννήθηκαν οι οικουμενικές ανθρωπιστικές συνθήκες, ιδρύθηκε ο Ερυθρός Σταυρός, και το Ανθρωπιστικό Δίκαιο στη σύγχρονη μορφή του με τη σύναψη της πρώτης Σύμβασης της Γενεύης το 1864 για την προστασία των τραυματιών των ενόπλων δυνάμεων που βρίσκονται σε εκστρατεία.

Ο 20ος αιώνας αποτέλεσε την πιο αιματηρή περίοδο της ανθρωπότητας, με δύο παγκόσμιους πολέμους, και εκατομμύρια θύματα. Αναλυτικότερα, ο Α΄ ΠΠ χαρακτηρίστηκε ως ο πρώτος ολοκληρωτικός πόλεμος, καθώς για πρώτη φορά όλες οι μεγάλες δυνάμεις της εποχής συμμετείχαν ενεργά στις εχθροπραξίες, χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα που είχαν στη διάθεσή τους και με στόχο την πλήρη καταστροφή του αντιπάλου. Παρά τη Συνθήκη της Χάγης το 1899 και το 1907 για τον σεβασμό των αμάχων πληθυσμών, οι εσωτερικές υποθέσεις στην επικράτεια ενός κράτους, βρίσκονταν ακόμα υπό την αποκλειστική ευθύνη του, και οι πολίτες δεν μπορούσαν να προστατευτούν.

Το 1939-1945 διεξήχθη ο Β΄ΠΠ, ο πιο θανατηφόρος μέχρι σήμερα στην ανθρώπινη ιστορία. Η ανθρωπότητα βίωσε τον πόλεμο ως την μεγαλύτερη απειλή της ασφαλείας, καθώς τα περισσότερα θύματα προέρχονταν από τον άμαχο πληθυσμό ενώ για πρώτη φορά έγινε χρήση των πυρηνικών όπλων (Χιροσίμα). Έχοντας ολοκληρωτικές αντιλήψεις και ιδεολογήματα όπως η Αρία φυλή, οι ναζί οδήγησαν σε μαζική στοχοποίηση μειονοτήτων και λαών όπως οι Εβραίοι και οι Αθίγγανοι. Επίσης, προκειμένου να αποτρέψουν επιθέσεις αντάρτικων ομάδων κατά των ενόπλων δυνάμεων τους προχώρησαν στην εφαρμογή μαζικών αντιποίνων του κατεχόμενου πληθυσμού.

Κατά την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου κυριάρχησε στις διεθνείς σχέσεις η ρεαλιστική προσέγγιση που θεωρεί τα κράτη ως ορθολογικούς δρώντες, σκοπός των οποίων είναι να αυξήσουν όσο το δυνατόν περισσότερο την ισχύ τους, για να διατηρηθεί η ισορροπία των δυνάμεων. Ο ανταγωνισμός των υπερδυνάμεων (ΗΠΑ,ΕΣΣΔ) στον Ψυχρό Πόλεμο πυροδότησε ακόμα πιο έντονα ερωτήματα όσον αφορά την προστασία του ανθρώπου σε περιόδους ενόπλων συρράξεων αλλά και τον ρόλο της διεθνούς κοινότητας στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

ΤΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Το Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο (ΔΑΔ) είναι τμήμα του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου και αποτελείται από ένα σύνολο αρχών και κανόνων, κυρίως εθμικής προέλευσης και στόχο έχει να προστατεύσουν κατά τη διάρκεια μιας ένοπλης σύρραξης τα πρόσωπα που δεν συμμετέχουν ή σταμάτησαν να λαμβάνουν πια μέρος στις εχθροπραξίες δηλαδή τους μαχητές, άμαχους, τραυματίες, ασθενείς, ναυαγούς και αιχμαλώτους, και αφετέρου, να περιορίσουν τα μέσα και τις μεθόδους πολέμου, που μπορούν να επιλέγουν τα Μέρη στη σύρραξη. Σύμφωνα με το άρθρο 2 της 4ης Σύμβασης της Γενεύης του 1949 (κοινό και στις τέσσερις Συμβάσεις της Γενεύης) οι διατάξεις τους εφαρμόζονται στην περίπτωση κηρυγμένου πολέμου ή οποιασδήποτε άλλης ένοπλης σύρραξης, που μπορεί να εκδηλωθεί μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών (π.χ. Κόσοβο 1999, Αφγανιστάν 2001-02, Ιράκ 2003), ακόμη κι αν η εμπόλεμη κατάσταση δεν αναγνωρίζεται από κάποιο από τα Μέρη. Επίσης, οι κανόνες εφαρμόζονται και σε περίπτωση μερικής ή ολικής κατοχής εδάφους ακόμα και αν

δεν μεσολάβησε ένοπλη αντίσταση.

Αναλυτικότερα, όλοι οι τραυματίες, ασθενείς και ναυαγοί, ανεξάρτητα από το αν έχουν λάβει μέρος στην ένοπλη σύρραξη ή όχι, είτε αποτελούν μέλη των ενόπλων δυνάμεων προστατεύονται από το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, στο μέγιστο βαθμό. Χωρίς κάποια δυσμενή διάκριση τους παρέχεται ανθρωπιστική μεταχείριση και ιατρική περίθαλψη ενώ δεν μπορούν να φονευθούν, να χρησιμοποιηθούν σε ιατρικά πειράματα, να υποστούν βασανιστήρια ή άλλη εξευτελιστική μεταχείριση. Ασυλία παρέχεται στο προσωπικό των μονάδων (νοσοκομεία, σταθμοί πρώτων βοηθειών) και στα μεταφορικά μέσα (ασθενοφόρα, αεροσκάφη, νοσοκομειακά πλοία) με την προϋπόθεση ότι θα πρέπει να σηματοδοτούνται με το διακριτικό σήμα του Ερυθρού Σταυρού ή της Ερυθράς Ημισελήνου, το οποίο έχει αναγνωριστική και προστατευτική δράση. Οι γυναίκες, τα παιδιά και οι ηλικιωμένοι παρόλο που λαμβάνουν μέρος ως μαχητές σε πολλές συρράξεις, σύμφωνα με τις προβλέψεις του χρίζουν ειδικής προστασίας. Οι γυναίκες πρέπει να προστατευτούν από τον βιασμό, την αναγκαστική πορνεία και από οποιασδήποτε άλλη μορφή άσεμνης επίθεσης, ενώ υπάρχουν ειδικές ρυθμίσεις για τις εγκύους. Το ΔΑΔ απαγορεύει τη χρησιμοποίηση παιδιών στις εχθροπραξίες ενώ σε περίπτωση σύλληψής τους λαμβάνεται ειδική μέριμνα σε σχέση με τους ενήλικες. Άλλες κατηγορίες που προστατεύονται είναι οι δημοσιογράφοι, οι οποίοι θεωρούνται άμαχοι. Απαγορεύεται όμως να προβαίνουν σε ενέργειες που καταδεικνύουν μεροληψία όπως π.χ. να χρησιμοποιούν τα ΜΜΕ ως μέρος της αντιπαράθεσης [2, p. 128].

Απαγορεύονται μέσα και μέθοδοι πολέμου που δεν υλοποιούν την αρχή της μη διάκρισης, προκαλούν μη αναγκαίο σωματικό πόνο και σοβαρές βλάβες στο περιβάλλον. Άλλωστε, το «Δίκαιο της Χάγης» περιλαμβάνει κανόνες διεξαγωγής των εχθροπραξιών, τα μέσα και τις μεθόδους του πολέμου και απαγορεύει τη χρήση των όπλων που στρέφονται εναντίον της αρχής του ανθρωπισμού. Τέλος, αναγνωρίζει το δικαίωμα λήψης ανθρωπιστικής βοήθειας από τους πολίτες και υποχρεώνει τα μέρη να επιτρέψουν και να διευκολύνουν τέτοιες ανθρωπιστικές επιχειρήσεις [2, p. 61-63].

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ

Κατά τη κλασική έννοια, ως «ανθρωπιστική επέμβαση» (intervention d' humaniti, humanitarian intervention) νοείται η επέμβαση από κράτος ή ομάδα κρατών στο έδαφος ξένου κράτους που συνοδεύεται ενδεχομένως και με την χρήση βίας με σκοπό την προστασία ατόμων από κατάφωρες παραβιάσεις των θεμελιωδών τους δικαιωμάτων [3, p. 472]. Ωστόσο, σημαντικό στοιχείο στις ανθρωπιστικές επεμβάσεις αποτελεί η χρήση βίας η οποία έρχεται σε αντίφαση με αρχές του Διεθνούς Δικαίου όπως είναι: η αρχή της μη-επέμβασης στην εσωτερική δικαιοδοσία των κρατών και η αρχή της αποχής από τη χρήση βίας στις διεθνείς σχέσεις. Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 7 του Καταστατικού Χάρτη (ΚΧ) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) «καμία διάταξη αυτού του Χάρτη δεν θα δίνει στα Ηνωμένα Έθνη το δικαίωμα να επεμβαίνουν σε ζητήματα που ανήκουν ουσιαστικά στην εσωτερική δικαιοδοσία οποιουδήποτε κράτους και δεν θα αναγκάζει τα Μέλη να υποβάλλουν τέτοια θέματα για ρύθμιση σύμφωνα με τους όρους του Χάρτη. Παράλληλα, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 4 του ΚΧ του ΟΗΕ, «όλα τα Μέλη στις διεθνείς τους σχέσεις θα απέχουν από την απειλή ή τη χρήση βίας, που εκδηλώνεται εναντίον της εδαφικής ακεραιότητας ή της πολιτικής ανεξαρτησίας οποιουδήποτε κράτους είτε με οποιαδήποτε άλλη ενέργεια ασυμβίβαστη προς τους σκοπούς των Ηνωμένων Εθνών». Η Ανθρωπιστική Επέμβαση στηρίζεται στο άρθρο 51 του ΚΧ του ΟΗΕ, «καμία διάταξη αυτού του Χάρτη δεν θα εμποδίζει το φυσικό δικαίωμα της ατομικής ή συλλογικής νόμιμης άμυνας, σε περίπτωση που ένα Μέλος των Ηνωμένων Εθνών δέχεται ένοπλη επίθεση, ως τη στιγμή που το Συμβούλιο Ασφαλείας θα πάρει τα αναγκαία μέτρα για να διατηρήσει τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια.» Ο ΟΗΕ σε συνεργασία με το Συμβούλιο Ασφαλείας αποτελούν την κύρια πηγή εξουσίας όσον αφορά τις ανθρωπιστικές επεμβάσεις που στόχο έχουν την διατήρηση της ειρήνης και της ασφάλειας (Κεφάλαιο 1, άρθρο 2 παρ. 7) [4].

ΛΙΒΥΗ

Η περίπτωση της Λιβύης αποτελεί μια από τις πιο σημαντικές αλλά και πρόσφατες ανθρωπιστικές επεμβάσεις της διεθνούς κοινότητας με βάση τις αρχές του Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου. Στο πλαίσιο της Αραβικής Άνοιξης, που ξεκίνησε στην Τυνησία το Δεκέμβριο του 2010, ξέσπασαν κατά του καθεστώτος του Muammar Gaddafi μία σειρά ειρηνικών διαδηλώσεων. Η κρίση κορυφώθηκε και οι διαδηλώσεις στη Λιβύη τον Φεβρουάριο του 2011 διαδέχτηκαν τις αντίστοιχες που έλαβαν χώρα στην Τυνησία και την Αίγυπτο με αποτέλεσμα η κυβέρνηση να βρεθεί σε δύσκολη θέση. Παρά το γεγονός ότι οι διαδηλώσεις είχαν ειρηνικό χαρακτήρα, με σκοπό την αλλαγή του καθεστώτος, κατεστάλησαν με βίαιο τρόπο από τις δυνάμεις του Καντάφι. Η χώρα οδηγήθηκε σε εμφύλιο πόλεμο και η ανάγκη επέμβασης της διεθνούς κοινότητας για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, σύμφωνα με πολλούς παρατηρητές ήταν επιτακτική.

Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ προχώρησε στη λήψη της απόφασης 1970 της 26 Φεβρουαρίου του 2011, η οποία αναφέρεται στην ευθύνη των λιβυκών αρχών να προστατέψουν τον πληθυσμό τους, ενώ αναγνωρίζει και καταδικάζει τη χρήση βίας κατά των πολιτών με μαζικές και συστηματικές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς εξελισσόταν σε εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Τα μέτρα που ψηφίστηκαν δεν είχαν βίαιο χαρακτήρα καθώς αποτελούσαν άσκηση πίεσης στην κυβέρνηση του Gaddafi. Παρά την παραπομπή της υπόθεσης στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο (ΔΠΔ), η κατάσταση έγινε ακόμα πιο βίαιη και οι επιθέσεις κατά των αμάχων συνεχίστηκαν σε ακόμα πιο έντονο βαθμό.

Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ οδηγήθηκε σε μια δεύτερη απόφαση, την 1973 στις 17 Μαρτίου του 2011, η οποία προέβλεπε την στρατιωτική επέμβαση. Σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο η διεθνής κοινότητα δεν έχει το νομικό δικαίωμα αλλά ούτε το κάθε κράτος μεμονωμένα, να παρεμβαίνει βίαια σε μια εμφύλια σύγκρουση. Ωστόσο, η ενέργεια θεωρείται νόμιμη καθώς δικαιολογείται σε σχέση με την αυτοάμυνα ενώ το δικαίωμα για στρατιωτική επέμβαση υφίσταται αποκλειστικά εφόσον η εσωτερική αναταραχή έχει ξεπεράσει το όριο του εμφυλίου πολέμου. Έτσι οι ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γαλλία και ο Καναδάς, οργάνωσαν μια πολυεθνική επιχείρηση, την Unified Protector που είχε ως στόχο την άμεση λήξη του εμφυλίου πολέμου.

Μετά από λίγο χρονικό διάστημα δημιουργήθηκε η Ομάδα Επαφής Λιβύης (Libyan Contact Group), μια συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών του ΝΑΤΟ, τη Σαουδική Αραβία, το Κατάρ, την Ιορδανία και τα ΗΑΕ, η οποία πέτυχε, τον Αύγουστο του 2011 την κατάληψη της Τρίπολης [5,6]^v. Αμέσως, τουλάχιστον 30 κράτη έσπευσαν να αναγνωρίσουν το Εθνικό Μεταβατικό Συμβούλιο (National Transitional Council) με συνοπτικές διαδικασίες [7].

Τέλος, τον Οκτώβριο του 2011 ο Gaddafi δολοφονήθηκε από τους αντικαθεστωτικούς, κάποιοι από τους οποίους είχαν σχέσεις με την Αλ Κάιντα. Η περίπτωση της Λιβύης αποτελούσε για πολλούς θεωρητικούς του Διεθνούς Δικαίου πρότυπο παράδειγμα ανθρωπιστικής επέμβασης που επικαλείται ρητά την ευθύνη προστασίας καθώς η διεθνής κοινότητα κινητοποιήθηκε άμεσα με αποτέλεσμα την κατάρρευση της κυβέρνησης του καθεστώτος του Gaddafi. Ωστόσο, μπορεί οι Δυτικές Δυνάμεις να έφεραν την νίκη αλλά η βιαιότητα που χρησιμοποίησαν για την ανατροπή του Gaddafi είχε ως αποτελέσματα τα θύματα να ήταν σε μεγάλο βαθμό ο άμαχος πληθυσμός. Η καταστροφή της Λιβύης δεν ήταν προδιαγεγραμμένη καθώς δεν βίωσε εξαρχής την εμφύλια διαμάχη που γνώρισε το Ιράκ. Μετά το τέλος της ανθρωπιστικής επέμβασης, το αποτέλεσμα ήταν η διολίσθηση της Λιβύης στο χάος καθώς οι κρατικές δομές καταστράφηκαν, η οικονομία κατέρρευσε ενώ η βία διογκώθηκε στο εσωτερικό της χώρας. Επικράτησε ένα τεράστιο κενό ασφαλείας, με τις Ισλαμιστικές τρομοκρατικές οργανώσεις να δρουν ανεξέλεγκτα.

ΚΟΣΟΒΟ

Το Κόσοβο αποτελεί μια αμφισβητούμενη περιοχή και χαρακτηρίζεται από ετερογένεια με την παρουσία τόσο Αλβανών υπηκόων όσο και Σέρβων δημιουργώντας συγκρούσεις μεταξύ των δύο εθνοτικών πληθυσμών. Η Αλβανία διατηρούσε έντονα την παρουσία της στο Κόσοβο καθώς συντελούσε στην διαμόρφωση της εθνικής της ταυτότητας (League of Prizren) ενώ για τη Σερβία αποτελούσε σημαντικό λίκνο λόγω της ύπαρξης των θρησκευτικών συμβόλων του πολιτισμού της.

Στη σύγχρονη ιστορία η κρίση εντοπίζεται ήδη το 1974 όταν το Κόσοβο περιήλθε σε καθεστώς αυτονομίας μέσα στα πλαίσια της ενιαίας Γιουγκοσλαβίας. Το 1989 εκλέχτηκε πρόεδρος της Σερβίας (εντός της Γιουγκοσλαβικής ομοσπονδίας) ο Σλόμποταν Μίλόσεβιτς, ο οποίος αποφάσισε την απόλυση των Αλβανών Κοσοβάρων από την δημόσια διοίκηση και τις κρατικές επιχειρήσεις, και άσκησε έλεγχο στην εκπαίδευση περιορίζοντας τις πολιτικές τους ελευθερίες με παράλληλη χρήση βίας. Το 1997 ο Απελευθερωτικός Στρατός του Κοσόβου επέφερε σημαντικά πλήγματα στην σερβική αστυνομία με αποτέλεσμα η πολιτική του Μίλόσεβιτς να γίνει ακόμα πιο σκληρή. Τα γεγονότα αυτά οδήγησαν σε πρωτοφανή ανθρωπιστική κρίση, το Κόσοβο αποτέλεσε πεδίο συγκρούσεων με παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσα από τις σφαγές που θεωρήθηκαν ότι αγγίζουν το όριο της εθνοκάθαρσης.

Η διεθνής κοινότητα κινητοποιήθηκε αρχικά μέσω της διπλωματικής οδού, με το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ να επιβάλλει εμπάργκο όπλων το 1998 στη Νέα Γιουγκοσλαβία (Σερβία-Μαυροβούνιο). Στις 24 Μαρτίου του 1999 πραγματοποιείται η στρατιωτική επέμβαση του ΝΑΤΟ με την έναρξη αεροπορικών βομβαρδισμών (Επιχείρηση Allied Forces), χωρίς όμως την έγκριση του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Η νομιμοποίηση της στρατιωτικής παρέμβασης στηρίχθηκε στην απειλή της ειρήνης και της ασφάλειας της περιοχής και στην αποτροπή μιας ανθρωπιστικής καταστροφής. Η ανθρωπιστική επέμβαση άρχισε να αμφισβητείται καθώς μετά την αεροπορική εκστρατεία πυροδοτήθηκε η βία μεταξύ των δύο εθνοτήτων και οι παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων συνεχίστηκαν. Για τον λόγο αυτό το ΝΑΤΟ και ο ΟΗΕ προσέφεραν υλικοτεχνική στήριξη στους πρόσφυγες Αλβανούς Κοσοβάρους. Μετά τους αεροπορικούς βομβαρδισμούς, ο Μίλόσεβιτς δέχτηκε την απομάκρυνση όλων των σερβικών δυνάμεων από το Κόσοβο και την ασφαλή επιστροφή των προσφύγων [8].

Τέλος εγκαθιδρύθηκε μια στρατιωτική δύναμη του ΝΑΤΟ (KFOR) με στόχο την διατήρηση της ασφάλειας στην περιοχή και μια προσωρινή διοίκηση υπό τον ΟΗΕ με στόχο την διοικητική ανασυγκρότηση της επαρχίας. Η ανθρωπιστική επέμβαση στο Κόσοβο είχε πολλές αντιδράσεις σχετικά με την νομιμοποίηση της, αφού το ΝΑΤΟ δεν έλαβε εξουσιοδότηση του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Η επιτυχία της επέμβασης έγκειται στο γεγονός ότι αποτράπηκε η εθνοκάθαρση των Αλβανών του Κοσόβου από την κυβέρνηση του Μίλόσεβιτς. Βέβαια, η βία δεν σταμάτησε οριστικά καθώς ακολούθησε η εξέγερση στην κοιλάδα του Πρέσεβο το 1999 και το 2000, ενώ παρατηρήθηκε ένα κύμα βίας στο Κόσοβο το 2004. Τέλος το ΝΑΤΟ δεν μπόρεσε να αποτρέψει την καταστροφή της υποδομής του Κοσόβου αλλά ούτε μπόρεσε μετά το τέλος της στρατιωτικής επέμβασης να εμποδίσει τις σφαγές των αμάχων Σέρβων και τσιγγάνων από τους Αλβανούς Κοσοβάρους μετά την επιστροφή τους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Είναι γνωστό ότι η διεθνής κοινότητα προκειμένου να προστατεύσει τα ανθρώπινα δικαιώματα και να διασφαλίσει την ασφάλεια του ανθρώπου, προσπάθησε με διάφορες συμβάσεις, διακηρύξεις και αρχές να περιορίσει την χρήση της ένοπλης βίας. Το ερώτημα που τίθεται έγκειται στον ρόλο και την υποχρέωση της ανθρωπιστικής επέμβασης στη σύγχρονη εποχή στις περιπτώσεις παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σήμερα, υπάρχει το θεσμικό πλαίσιο με το οποίο προστατεύονται τα ανθρώπινα δικαιώματα σε διεθνές επίπεδο, το ερώτημα όμως είναι κατά πόσον εφαρμόζονται στην πράξη οι προβλέψεις του ΔΑΔ. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που ακόμα και στελέχη των ειρηνευτικών δυνάμεων του ΟΗΕ προχώρησαν σε κατάφωρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά αμάχων (περιπτώσεις βιασμών γυναικών και παιδιών) ενώ υποτίθεται βρισκόντουσαν εκεί για την προστασία τους [9]. Η πραγματικότητα καθιστά επιτακτική την παρέμβαση της διεθνής κοινότητας, και η ευθύνη προστασίας των κρατών θα πρέπει να είναι αποκομμένη από πολιτικές σκοπιμότητες των Μεγάλων Δυνάμεων. Η ανθρωπιστική επέμβαση είναι δύσκολο να λειτουργήσει στην πράξη τηρώντας τους τρεις πυλώνες της, την πρόληψη, την δράση και την ανοικοδόμηση, ωστόσο αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για την συλλογική ασφάλεια και ειρήνη στο διεθνές σύστημα.

Bibliography

1. DUNANT, H. **Un souvenir de Solférino**. Geneve: Imprimerie Jules-Guillaume Fick, 1862.
2. ΜΑΡΟΥΔΑ Ν. **Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο**. Αθήνα: Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, 2015.
3. ROUGIER, A. **La Thiorie de l'Intervention d'Humaniti**. Paris: RGDIP, 1910.
4. UNITED NATIONS. Charter of the United Nations, 24 October 1945. Disponivel em: <<https://www.un.org/en/charter-united-nations/>>. Acesso em: 20 January 2020.
5. MINISTERO DEGLI AFFARI ESTERI E DELLA COOPERAZIONE INTERNAZIONALE. CONTACT GROUP ON LIBYA: ROME MEETING – PARTICIPANTS LIST , 5 May 2011. Disponivel em: <http://www.esteri.it/mae/approfondimenti/2011/20110505_libyacontacgrouprome_listainvitati.pdf>. Acesso em: 11 January 2020.
6. MINISTERO DEGLI AFFARI ESTERI E DELLA COOPERAZIONE INTERNAZIONALE. Second Contact Group meeting on Libya - Rome, 5 May 2011, 28 April 2011. Disponivel em: <https://www.esteri.it/mae/en/sala_stampa/archivionotizie/approfondimenti/2011/04/20110428_gruppocontatto.html>. Acesso em: 12 January 2020.
7. TALMON, S. A. G. Recognition of the Libyan National Transitional Council. **Oxford Legal Research Paper Series**, v. 15, n. 16, June 2011.
8. RODGERS, W. et al. Milosevic accepts peace plan, Finnish envoy says, 3 June 1999. Disponivel em: <<http://edition.cnn.com/WORLD/europe/9906/03/kosovo.peace.04/>>. Acesso em: 15 January 2020.
9. JORDAN, M. J. Sex charges haunt UN forces, 26 Νοέμβριος 2004. Disponivel em: <https://www.csmonitor.com/2004/1126/p06s02-wogi.html?fbclid=IwAR3dBZvo_bkyblF64VITwPSHdyOfW7pZwLumfxedos3vcDG3W5Re2t0S1ns>. Acesso em: 10 Ιανουάριος 2020.
- 1 ΡΟΥΚΟΥΝΑΣ, Ε. **Δημόσιο Διεθνές δίκαιο III**. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλας , 1983.
- 0.
- 1 ΔΟΥΣΗ, Ε. Δ. **Ο.Η.Ε. ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ**.
  1. Αθήνα: Σάκκουλας Α.Ε., 2008.
  - 1 ΧΕΙΛΑ, Ε. **Ο ρόλος της μεσολάβησης στο χειρισμό κρίσεων: Ο ΟΗΕ στην εποχή της μοναδικής υπερδύναμης**. Αθήνα: Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, 1999.
  - 2.